

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ
Власник у име Ваљ. трговачке омладине
МИЛАН Р. ГОБЕВАЦ, ТРГ.
Телефон Бр. 25.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ПРЕТПЛАТА:
за 6 месеци 25 динар; за годину 50 динар;
за иностранство 100 динар.
Огласи по тарифи. Чек. рач. бр. 53.733

Број 53.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година VI

Нови грађански судски поступак

Сутра, 1. јануара 1934. год. ступа у живот Нови грађански судски поступак који ће бити важан за целу нашу краљевину, док нас је наше уједињење затекло и све до данас се судило по пет различитих законодавастава. Тако по једном је грађ. суд поступку суђено у Србији, по другом у Црној гори, трећем у Босни, четвртм у Хрватској а петом у војводини. С те стране можемо рећи да је нови грађански судски поступак једна велика добит за наше законодавство, јер се исто изједначаје за грађане целе наше краљевине док то до данас није било.

Какав ће се показати на пракси овај наш нови гр. суд. поступак идемо да видимо јер су у њега унете многе новине које ће бити необичне за грађане нарочито предатне Србије. Он је чиста копија немачког и аустријског закона. Много је компликован, те ће се наше судске власти имати прилично да знају, док га добро не простудирају и не почну у живот правилно примењивати. Његове битне разлике су ове: у њему је одбачена стара римска доктрина: да се суди према изнетим доказним фактима. Замењена је судијском савести. То јест судијама је дато право да поротски и по савести цене сва изнета доказна документа па чак и јавне исправе, које су до сада важиле као пун доказ. Судија може у њих да посумња и у том случају сопственик јавне исправе има да доказује битност исте, место по старом закону што је тужени имао да доказује неистинитост неке јавне исправе. Па не само што судија може да посумња у истинитост јавне исправе, већ то може да оспорава и тужена страна — те подносилац мора да доказује њену битност. То је доста незгодна новина овог н. гр. суд. поступка, јер је данашњи век такав када се може да нађе пуно сведока који ће лажно сведочити за пар опанака а судска независност не постоји... Заклетве су готово потпуно избачене као доказно сретство. Оне су задржане само као допуна у слушању странака и судија може то право дати којој хоће страни, оној за коју држи да је вероватнија, а не као до сада да једна странка може нудити заклетву другој.

Према овом н. гр. суд. поступку нигде и ништа се не може код суда свршити без адвоката. Нека је неко способан за

одбрану својих права колико хоће, сам себе код суда неће моћи заступати.

Овим новим поступком од општинских је судова одузето досадашње право суђења спорова мање вредности као заузета, права службениости и томе слично. То прелази на средње судове.

Уводи се излазак судија за расправу тих ситнијих спорова у општине, где ће на лицу места пресуђивати за један дан више спорова. Трошкови за излазак палају на терет парничара који спор изгубе.

Судови су подељени на Средске, Окружне и трговачке. Средски су судови винокосни. То јест суди судија појединац. Он суди у спорним предметима до 12.000 динар. Преко те суме суди Окружни или Трговачки суд и то поједанци судије до 30.000 динар, вредности а преко тога више судије појединачно се суди.

У нови поступак није унета уредба старог закона о извршењу и обезбеђењу. По њему извршења неће вршити полицијске власти, но то спада у надлежност Средског суда — а обезбеђења повериоца по овом поступку нема.

Простор нашега листа а и стручна спрема не допушта да се о овом Новом грађ. суд. поступку опширније говори. Овим је редовима била само намера да региструје ступање у живот једног врло важног закона, да изазове наше правнике да о истоме закону реку неку реч више и да га прекоментаришу што би била корист за њих, како за судство у опште — па и за народ.

Н. С. С.

Варнице

Нису праве ал' и ове
свуда лете
Ако неког и опрље
— није штете.

Скромност је врлина,
Многи ће вам рећи,
Да нескромним само
Буде део — већ!

Ђира Спирин

Штедња и кредит

Г. Д-р Малорад Недељковић, ранији професор универзитета а сада генерални директор поштанске штедионице, познати економски и финансијски писац, написао је ове редове које је довео и „Чачански Глас“.

И ако се у свему не слажемо са мислима г. Д-ра Недељковића ипак доносимо овај чланак задржавајући право да наш мали паланачки листић изнесе неколико контра мисли и констатација.

У последње време запажа се у целој светској јавности појачана пропаганда штедње. У једном погледу, пропаганда је свесним умесна, и долази у прави час да нас све редом, од горе до доле, поучи и обавести, како је ограничавање својих потреба и у кући, и у општини и у баовинама и у држави, неизбежна судбина, заповест без поговора да наше кризе. Не треба заваравати ни себе ни друге, да је садашња општа светска криза пролазног карактера, да ће трајати неко кратко време, па да ће се сви послови и зараде вратити у свој ранији ток, и да ћемо сви опет моћи живети, зарађивати и трошити као и пре. Времена су се променила. Нас је велики рат много истрошио и осиромашило, те нема свет данас више оних производних капитала које је имао пре рата. Сем тога осиромашили су и многи народи који су раније били добри потрошачи европске и америчке народне привреде, те се сад не могу лако ни добро да продају ни земљораднички ни индустријски производи. Мање послова мање зараде; мањи приход — овда морају бити мањи и излатци. Иначе ћемо претести сами себе, све што нам је увараније остало као капитал и приштеди; и на крају крајевих остали бисмо сви као бескућници и пука голотиња. Зато је заиста први акт домаћинске и државничке мудрости, не трошити више но што се прима и остављати чак повешто и на страну, за сваки случај, ако је икако могуће. Тако би се најбоље удварао темељ здраве будућности.

Али, ова данашња пропаганда штедње има још један циљ: да прилачи народне уштеђевине у банке и разне друге кредитне установе, да би оне, располажући са више новца, могле понова давати кредите пословном свету; и овда, мисли се, чим би било више кредита, било би виши посла и зараде, и тако би се на неки начин доскочило кризи.

Међутим, овде треба отворити добро очи, да се место користи не направити штете, већ од садашње. И код нас и у другим земљама народ је до скоро водио своје уштеђевине у банке и разне „штедионице“, и суме тако сабраних капитала ишле су у милијарде и билијарде (хиљаде милијарди) динара. Банке и штедионице давале су велике и леве кредите свима и свакоме ко је ма каква посао замислио у својој глави. А било је много глава, паметних и оних других, које су пошле у послове и зараду туђим парам. Било је паметних и непаметних глава, паметних и непаметних послова, зарада али и губитака. И када су се губитци пренагомилали, и надметали зараде, избила је криза. Улагачи су овда хтели да повуку свој новац, али доцнен: он је био изглављен, а добар делом и упривршен код разних завода, који су те уштеде улагали где су хтели и како су хтели.

Да ли се сада сме народу саветовати, поштено говорећи, да штеди и откида он својих уста, па да те уштеде носи коме било „за чување и припад“ а опет да дају на зајам коме стигну, без довољно контроле кога и зашто кредитирају? Ми створево подижемо свој глас против овакве пропаганде, јер се бојимо да се ако се претходно не

доведе закон о штедним уложима, остави и даље да улоге скупља ко год хоће и да ради са њима шта хоће.

Ми смо ових дана објавили једну студију о економском и правном проблему улога на штедњу, и у њој смо опширније но што то можемо учинити у једном чланку, показали какве се све мере и предохране морају учинити законодавним путем, да се заштите улагачи и омогући понова прилив народних уштеда у новчаве заводе (приватне, државне и комуналне). Док се то учини, овај хаос у односима између штедиша и банака, између банака и њихових дужника, и уопште између поверилаца и оних који ма коме што дугују, не може послужити као основа за обнову кредита. При том остављамо ван дискусије питање, да ли би кредит сам собом могао кревати привредни живот напред, и довести до истинског и трајног процвета народног напретка; или би се неколико тренутака живело на рачун туђих замук, а после бисмо опет сагоревши и последње дрвце у кући, мрзли се у беду и кевољи.

Прави народни пријатељи морају тежити томе да се народ искрено и поштено обавести и заштити, а не да му се одрже пристојним формулама о штедњи и кредиту као јединосавлајућим средствима обнове привредног полета.

Београд. Д-р Малорад Недељковић
генерални директор Пошт. Штед.

Земљораднички дугови

(Поводом две најновије Уредбе)

Последњих година, под утицајем привредне кризе, истакнуто је једно веома делкатно и крупо питање, које по своме обиму представља значајан не само привредни већ и социјални проблем, питање раздужења нашег земљорадника. О овом тако важном, и са гледишта националне привреде, првокласног проблема, чула су се разноврсна мишљења, чула су се паметна, а тако исто и нелогична мишљења. Разумљиво је одакле потиче толико интересовање за ово питање. Наша земља, која је по својој структури претежно аграрног типа, не може очекивати своје привредно благостање, ако је тај њен најзначајнији грађанин — земљорадник, материјално оронуо. Отуда, овај акт водећи личности, да се дуговања нашег земљорадника олакшају, мора бити поздрављен. Јер, сви здрави национални елементи, сви они, који у благостању земљорадника гледају и прогрес отаџбине, своје, сагласни су у мишљењу да треба наћи начин да се ти пољупљани темељи наше привреде реновирају, и удари зарава основа за општи прогрес целокупног економског и финансијског живота нашег. Али, заступајући то заједничко мишљење, да се пронађе то радикално сретство, неки нама непознати пут, којим треба поћи да би се нашао умесан начин за правилно решење, овог питања, ми смо очекивали да ће он бити такве садржине, да у потпуности одговори своме циљу, циљу консолидације наше привреде. Међутим ваје тако. Иако је наша земља чисто земљорадничког типа, не сме се фаворизирати она преко одређене границе на штету осталих привредних грана. Треба се позвати

говорио већ је послужио једном ниском, ситничарском циљу, да за рачун једног лекара из конкурентских разлога другога понизи и дискредитује.

Зар је се једном лекару десило да није могао моментално одредити дијагнозу? Зар је један случај где се очигледно утврђивала чак и несавесност и крајња алкавост, али се може десити и најсавеснијем лекару и ономе са солидним знањем да не може одмах дијагнозу одредити. То лекари најбоље знаду и заиста је скандал ако је истина да је баш тај чланак у „Гласу Ваљева“ инспирисао — један лекар!

Господа која су наредила да се овај чланчић у нашем листу штампа могли су наћи озбиљнијег материјала баш за ту тему: *каких лекара имамо*. Могли су почети од скандалозних тужби лекара противу лекара, па онда о кривичним тужбама противу неких лекара које код суда постаје где се види страшних брука због којих и неки народни посланици трче да те бруке покрију. Према свему томе ово је ситница што један лекар није „потренио“ дијагнозу па то треба у нашем листу да послужи за рекламу ономе другоме што „све зна“.

Желети је да наш лист ненаседне у будуће на сличне ствари, а срећа је за лист што је се уредник оградио од овог испада. **М. К.**

Рђаве навике

Има људи код којих се укоренила навика, да протестују и осуђују поступке појединаца, ма они били и за похвалу због користи коју доносе општој ствари.

У прошлом броју „Гласа Ваљева“, оштампан је у рубрици „Наше међу нама“ напис „Шта је ово Кокава“? којим се осуђује поступак општинске управе у Ваљеву, што је затворила један кантар, налазећи у томе штету за трговце и заватлије са радњама у његовој близини.

Ово је пуштено без знања власништва листа, и оно замера главном уреднику и уређивачком одбору, што су дозволили да се овако што оштампа у Гласу Ваљева.

Овај поступак општинске управе и слични ако их буде било треба похвалити, а та похвала требала је доћи прво од стране Гласа Ваљева, који је у више махова опомињао општинску управу на разне неправилности и нерационално располагање општинском имовином. Можда је баш под утицајем тих опомени општинска управа и прибегла овом кораку у интересу штеђења, да већи плаћала особље на два кантара кад немају шта радити.

Нека нам општинска управа не замери и за зло не прими, ако је и у будуће будемо опомињали на разне неправилности у месту, — које она преко својих органа не може увек уочити, — јер ћемо то чинити у најлепшој намери.

Тако исто узећемо на себе обавезу и да похвалимо сваки поступак општинске управе учињен у општем интересу града Ваљева, као што је и затварање једног за сад непотребног кантара, на једном или другом пијацу.

У овом случају поступљено је потпуно правилно, јер је један пијаци употребљен за продају дрва и животињих намирница на ситно, а други за мерње и продају на веће количине. **За власништво Гласа Ваљева Милан Р. Гојсвац**

„Бубијаде“

Успомене на Душана — „Бубу“
— Наставак —

Умро пок. Краљ Петар који је уживао поштовање, може се рећи као ни један наш владар и поводом његове смрти осећало се искрено жалење и од монархиста и републиканаца, јер је Он био једини

демократски монарх од кад Србија постоји и једини искрени поборник демократије и парламентарне владавине. По њему је од 1903 до 1914. године Србија била са грађанским слободама равна Швајцарској. По томе и по мукама које је поднео у борби за ослобођење, симпатије су биле уз Њега а жалост за Њим општа.

У тој погружености наш „Буба“ је искрено учествовао док није мало више „повукао“. и онда идући око подне кући поред полиције певао је из свег гласа. Нови начелник окружни, г. Блажа брже боље пошале жандарма да тога необичног грађанина доведе пред њега. И наредба би извршена.

— Шта се дереш ти бекријо? Знаш ли ти за народну жалост. Знаш ли ти да је Краљ умро? засу ревносни полицајац „Бубу“. Кад се мало искашљао Душан му лежерно одговори: „Знам да је Краљ умро и певам баш зато што сам дочекао да један наш владар умре природном смрћу као Краљ код своје куће у својој земљи“.

Одобривољни се г. Блажа па ће рећи: иди, нек те носи Ђаво — а за себе рече: ово је неки чудан човек!

Наше „МЕЂУ НАМА“

Политикани, оставите на миру Општину!

Извикли смо да Ваљево буде Градска општина и било би логично, да сачекамо нови закон о општинама и да као „лојални“ грађани да се нешта међу собом а нешта са властима, које се брину ко ће бити изабран, бирамо нову управу, а то треба скоро да буде, али, има бесловесних политикава који без сплеткарења немогу да живе. Траже неку полутанску смењу „на парче“, као да ће бити неке озбиљне промене у политици општине ако Кокава смењи Марко или Јанко! Кома то треба?

И у цркви траже ћара!

Апелује се на грађаве да дају прилоге за обнављање цркви у околини, а ми знадемо један црквици одбор који је те прикупљене новце у друге сврхе употребио. Тај случај је са црквом у Паунама. Прикупљали људи новац и прикупили колико је било потребно да подигну цркву и она је и подигнута али ни до данас, после пет година није плаћено мајсторима који су радили. Одбор држи паре и кад их ко потера поднесе неке рачуне место пара. Прошле године опет навалили у прошњу са паролом: „да се мајстори исплате“ и узимали ко шта два пшенице највише. Ту пшеницу су продали и опет мајсторима вису платили!

Када је комисија дошла да прегледа цркву и рачуне утврдило се да је толико урачунато да је песака потрошено колико по рачуну стручњака никако није могло у ту грађевину отићи, те му излази да ови „побојни“ хришћани немогу да направе ћелепира и кад се црква прави! Нечудимо се онда што свет са неповерењем предусреће оне који за цркву траже... **В...**

ВЕСТИ

Јадранска стража

Обласни одбор Јадранске страже у Ваљеву срдачно честита нову 1934. годину и светле празнике **Христовог рођења** свима пријатељима — Јадранским стражарима — ове области и шаље им најлепше жеље за срећу и напредак у организацији Јадранске страже у њиховим домовима.

Успех живинара из Ваљева

На међународној живинарској изложби у Београду, живинари из Ваљева постигли су завидан успех. Фарма „Боричевац“ Лаушевића и Велимировића, члан Ваљ. живинарске подружине, добила је више првих и других награда а на плоушама добила је сребрен пехар Пољо-

привредног живинарског друштва у Београду — за шампионат пловне живине у Југославији, као и у овим земљама, које су узеле учешћа на изложби. Овај успех одушевило је све живинаре у Ваљеву. Нарочито су сви живинари из Ваљева добро прошли на изложби, јер су продавали своја грла по 300 и 500 д. грло.

Победницама на изложби, њихови другови живинари привредили су свечан дочек и банкет у хотелу Касина — Матић, који је одржан у суботу 23. о. м. и трајао у другарском расположењу и весељу дубоко у ноћ — до пред зору.

Велика Занатлијска забава

Уз суделовање Певачког друштва „Занатлија“, ученика Занатске школе и друга Коке. Управа Ваљевског Занатлијског друштва чини велике припреме око приређивања велике Занатлијске забаве на други дан православног Божића у „Гранд хотелу“.

Концертни део као и остало напредно ће се објављивати нотирати. Нарочитих позивница неће бити.

Склониште сиротих старца и старица у Ваљеву

Склоништу сиротих старца и старица приложили су: г-ђи Гизела и Јохан Хендел, трг. једну шиваћу машину; г. Владимир—Влајко Гојсвац трг. из Београда 100 динара; г. Павле Крстић, трг. 100 динара.

О светлом празнику Христовог рођења сетите се сиротих старца и старица.

Прилоге прима благајник склоништа г. Бора Поповић, трговац.

Шаљите претплату за наш лист.

Сопствена ПРОИЗВОДЊА ВОШТАНИХ СВЕЋА

Најлепши избор СЛАВСКИХ СВЕЋА

од истог жутог и белог пчелиног воска од најбољег квалитета, дајем под гаранцију свакоме, што је утврђено анализом, да су најбоље за гориво, добићете за јевтин новац.

Трговцима за радњу на више дајем најјевтинију цену.

С поштовањем, **Божа Ж. Михајловић**, воскар преко пута Окружне Команде. 1—3

КОЛОНИЈАЛНО-БАКАЛСКА И СТАКЛАРСКА ТРГОВИНА

МИЛАНА Д. КРСТИЋА И БРАТА - ВАЉЕВО

Сопствена зграда

Телефон бр. 3

Извештава трговце Ваљева и околине, да је добила комисионо стовариште Државне фабрике шећера Чукарица-Београд. Исти ће продавати по најнижим дневним ценама. Шећера има у свима паковањима и увек велике количине на лагеру.

Купујте шећер домаће фабрике. 3

Ако желите!

Ако желите да се ослободите несносне перути и одклоните сувишну маст из косе, перите главу **Лилија шампоном**. Цена кес. 4 динара.

Ако желите да имате увек свежа уста; да спречите кварење зуба; да никад не осетите болове и ако имате кварне зубе, уредно их перите **Лилија пастом за зубе**. Цена туби 5 и 10 динара.

Ако желите да имате нежан тен; да је отпоран према сунцу и ветру, негујте лице **Лилија кремом**, који ће Вам кожу очистити од бубуљица, митсера и флека и трајно јој сачувати младачки изглед.

Ако желите да Вам кожа не пуца и да Вам се поре на истој не шире умивајте се само **Лилија млечним сапуном** који је израђен од потпуно нешкодљивих састојака. Цена једном ком. 10 дин.

Све ове опробане препарате израђује аптека

ИЛ. РАНКОВИЋА ИЗ ШАПЦА

У ВАЉЕВУ СЕ ДОБИЈА: у Апотеци Прикелмајера; код Чиничке набављачке задруге; Јована Илића трг.; Павлевића и Јевтића трг.; Илије Милатовића трг.; Живограда Стефановића трг. и Божићара М. Марјановића трг.